

Asistența și reprezentarea neloială. O analiză critică

Disloyal Assistance and Representation. A Critical Analysis

Conf. univ. dr. **Adrian FANU-MOCA***
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Drept

Abstract

The present study analyzes several elements of the offense of disloyal assistance and representation, which covered an unregulated area at the level of criminal protection, required, in the context in which, in particular, the lawyer, who is an "indispensable partner of justice", has a criminal protection against the crime of judicial outrage, but he was not criminally liable for malpractice in the exercise of his profession in relation to his client.

Keywords: assistance; representation; lawyer; representative; client interests; judicial proceedings; notarial procedure.

Rezumat

Prezentul studiu analizează câteva elemente ale infracțiunii de asistență și reprezentare neloială, care a acoperit o zonă nereglementată la nivel de protecție penală, necesară, în contextul în care, în mod special, avocatul, care este un „partener indispensabil al justiției”, beneficia de o protecție penală pe calea infracțiunii de ultraj judiciar, însă nu răspundea penal pentru malversațiuni realizate în exercitarea profesiei în relație cu clientul său.

Cuvinte-cheie: asistență; reprezentare; avocat; reprezentant; interesele clientului; procedură judiciară; procedură notarială.

1. Prolegomene

Noul Cod penal a reglementat în art. 284 infracțiunea de asistență și reprezentare neloială, această incriminare vizând „protejarea intereselor justițiabililor de eventualele conduite neloiale/abuzive ale avocaților, care, în desconsiderarea obligațiilor profesionale sau deontologice, compromit interesele persoanelor pe care ar trebui să le reprezinte în mod loial”¹. Pe lângă protecția specială a intereselor clientului în raport cu conduita procesuală a avocatului, care se bucură în continuare de o reglementare în Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat², infracțiunea reglementată de

art. 284 C. pen. asigură o protecție specială, de natură penală, și relațiilor născute între persoana reprezentată într-un proces și reprezentantul acesteia, fie că este unul convențional, unul judiciar ori unul legal.

Cu privire la această incriminare, în Expunerea de motive³ a noului Cod penal s-a arătat că aceasta „constituie de asemenea o reglementare nouă și urmărește sancționarea fraudelor judiciare provocate cu intenție de persoanele chemate să reprezinte sau să apere interesele unei persoane în cadrul unei proceduri judiciare, comise prin înțelegeri oculte cu adversarii celor pe care îi reprezintă în cadrul unei procedurii judiciare. În asemenea cazuri interesele persoanelor reprezentate sunt adesea grav afectate iar

* adrian.fanu@e-uvt.ro.

¹ S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Noul Cod penal. Partea specială. Analize, explicații, comentarii. Perspectiva clujeană*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 384.

² Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 mai 2018.

³ Publicată pe site-ul Camerei Deputaților – <http://www.cdep.ro/proiecte/2011/100/00/0/em100.pdf>.

uneori ireparabile (de exemplu avocatul care asistă o persoană într-o cauză civilă o induce în eroare comunicându-i că nu poate ataca o hotărâre cu apel deși legea prevedea acest drept, ori îl sfătuiește pe adversarul din proces ce diligențe poate depune pentru a avea câștig de cauză în fața propriului client)”.

Astfel, se poate susține că obiectul juridic principal al acestei infracțiuni constă în relațiile sociale referitoare la activitatea de înfăptuire a justiției, care presupun corecta asistare și reprezentare a justițiabililor. Așa cum a reținut doctrina, „fără a reprezenta relații de serviciu, infracțiunea protejează și acele relații care presupun corecta îndeplinire a atribuțiilor unui avocat ori reprezentant al unei persoane în procedurile judiciare sau notariale”⁴. Infracțiunea are, însă, și un obiectul juridic secundar, care constă în relațiile sociale referitoare la realizarea intereselor legitime ale unei persoane care apelează fie la serviciile calificate ale unui avocat, fie la serviciile unui reprezentant⁵.

Exigențele sporite impuse avocatului prin norma de incriminare se corelează cu protecția sporită conferită acestuia prin incriminarea ultrajului judiciar, ceea ce constituie, în mod implicit, și o consolidare a statutului profesiei de avocat, punând-o, din punctul de vedere al protecției penale, pe același nivel cu cea a judecătorului sau a procurorului. Având în vedere că fapta avocatului de a vătăma interesele clientului său printr-o reprezentare sau asistență neloyală, în contextul în care, conform dispozițiilor art. 38 alin. (1) din Legea nr. 51/1995, republicată, avocatul nu poate fi asimilat funcționarului public⁶, nu putea fi încadrată într-o eventuală infracțiune de serviciu sau de corupție, rămânând doar „sanționarea disciplinară a avocatului sau angajarea răspunderii sale patrimoniale pe temeiul unei culpe profesionale (malpraxis)”, ar fi fost cel puțin inechitabil, prin comparație cu situația în care s-ar afla judecătorul sau procurorul care acționează în aceeași manieră⁷. În acest sens, apare ca fiind justificată incriminarea conduitei vătămătoare a avocatului și, respectiv, a reprezentantului unei persoane, legiuitorul penal român având ca sursă de inspirație, așa cum rezultă din Expunerea de motive a noului Cod penal, „reglementările similare ale art. 467 din codul penal spaniol, art. 371 din Codul penal portughez, art. 380 din Codul penal italian și art. § 356 din Codul penal german”, acesta procedând, însă, și de această dată la o „adaptare” a textelor ce au reprezentat sursa sa de inspirație.

Infracțiunea de asistență și reprezentare neloyală este reglementată în două variante, una tip, prevăzută de art. 284 alin. (1) C. pen. și una asimilată, prevăzută de art. 284 alin. (2) C. pen.⁸. Într-o altă opinie, s-a susținut că ne-am afla în fața unei forme de bază prevăzute de alin. (1) și, respectiv, a unei forme agravate, prevăzute la alin. (2)⁹. Apreciem că această a doua susținere nu este întemeiată, neexistând niciun element caracterizant care să poată conduce la concluzia că varianta de la alin. (2) este o formă agravată a celei de la alin. (1)¹⁰.

2. Condiții preexistente

Din analiza dispozițiilor art. 284 C. pen. rezultă că subiectul activ al acestei infracțiuni este unul calificat, acesta trebuind să aibă calitatea de avocat (ales sau din oficiu) sau cea de reprezentant al unei persoane.

Avocatul este persoana care își desfășoară activitatea în condițiile Legii nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat. Dacă o persoană pretinde că este avocat și, cu această ocazie, vatămă interesele persoanei pe care o asistă sau o reprezintă în cadrul unei proceduri judiciare,

⁴ C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială II. Curs tematic*, Ed. C.H. Beck, București, 2018, p. 177.

⁵ T. Toader, M. Safta, *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției*, în G. Antoniu, T. Toader (coord.), *Explicațiile noului Cod penal*, Editura Universul Juridic, București, 2016, vol. IV, p. 146. Într-o altă opinie s-a subliniat că această infracțiune protejează în subsidiar și drepturile și interesele persoanelor implicate în procedura judiciară, de natură patrimonială sau nepatrimonială. În acest sens, a se vedea C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *op. cit.*, p. 177-178.

⁶ Conform dispozițiilor art. 38 alin. (1) din Legea nr. 51/1995, republicată, „în exercitarea profesiei, avocații sunt parteneri indispensabili ai justiției, ocrotiți de lege, fără a putea fi asimilați funcționarilor publici, cu excepția situațiilor în care atestă identitatea părților, a conținutului sau datei unui act”.

⁷ S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Perspectiva clujeană*, p. 384.

⁸ C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *op. cit.*, p. 181.

⁹ T. Toader, M. Safta, *op. cit.*, p. 146-147.

¹⁰ Art. 284 alin. (2) C. pen. prevede că fapta se sancționează „cu aceeași pedeapsă” ca și fapta de la alin. (1).

se vor reține alte infracțiuni (de exemplu, exercitarea fără drept a unei profesii, incriminată de art. 348 C. pen. sau înșelăciune incriminată de art. 244 C. pen.), iar nu cea de asistență și reprezentare neloială¹¹.

Reprezentantul unei persoane poate fi atât legal, cât și judiciar sau convențional¹². Reprezentantul legal este persoana care reprezintă o persoană juridică, potrivit actelor constitutive ori reprezentantul legal al unei persoane fizice lipsite de capacitatea de exercițiu. Reprezentantul judiciar este practicianul în insolvență desemnat de instanță să reprezinte persoana juridică în procesul penal, conform art. 491 alin. (3) C. pr. pen., administratorul judiciar sau lichidatorul unei persoane juridice. Reprezentantul convențional este mandatarul sau consilierul juridic¹³.

Având în vedere calificarea cerută subiectului activ, se poate susține că participația penală este posibilă sub toate formele, cu mențiunea că în ceea ce privește coautoratul, este necesar ca toți participanții să dețină calitatea de avocat sau reprezentant al aceleiași subiect procesual.

Infrațiunea analizată presupune, ca situație premisă, preexistența unei proceduri judiciare ori a unei proceduri notariale. Nu se va reține însă infracțiunea prevăzută de art. 284 C. pen. dacă este vorba de o asistență sau reprezentare neloială desfășurată cu ocazia altor situații juridice care reclamă prezența unui avocat sau a unui reprezentant. Din acest punct de vedere textul art. 284 C. pen. a fost criticat, mai ales prin raportare la dispozițiile art. 356 C. pen. german, care a servit drept model reglementar pentru legiuitorul penal român, în cazul textului german acțiunile neloiale putând fi realizate în orice context de natură juridică în care pot exista părți cu interese contrare, nelimitând aplicarea lui doar în cazul unei proceduri judiciare sau notariale, cum face textul similar din Codul nostru penal, și neprevăzând ca interesele contrare ale părților să apară „formal” în aceeași cauză¹⁴.

Existența infracțiunii se grefează pe preexistența unui raport de reprezentare, „care poate decurge din prevederile legale sau poate consta într-un contract de asistență juridică, un contract de mandat, o hotărâre judecătorească prin care este desemnat lichidatorul judiciar etc.”¹⁵.

3. Condiții de tipicitate obiectivă

Textul art. 284 C. pen. conține două modalități alternative de comitere, „echivalente din perspectiva semnificației lor penale”, infracțiunea fiind, astfel, una cu conținut alternativ¹⁶. Aceste modalități sunt: înțelegerea frauduloasă cu o persoană cu interese contrare în aceeași cauză și, respectiv, înțelegerea frauduloasă cu un terț interesat de soluția ce se va da în cauză.

În ceea ce privește elementul material al variantei de la alin. (1), acesta constă în înțelegerea frauduloasă pe care avocatul sau reprezentantul unei persoane o încheie cu o persoană având interese contrare. Pentru a fi în prezența acestei infracțiuni, este necesar ca înțelegerea astfel încheiată să fie una ocultă, nefiind cunoscută clientului sau persoanei reprezentate¹⁷. Dacă persoana asistată/reprezentată cunoaște conținutul acestei înțelegeri ori dacă, deși ocultă, înțelegerea nu este în detrimentul celui asistat/reprezentat, nu va fi îndeplinită condiția privind caracterul fraudulos al înțelegerii, fapta

¹¹ C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *op. cit.*, p. 178.

¹² Art. 80 C. pr. civ., intitulat „Formele reprezentării” prevede: „(1) Părțile pot să exercite drepturile procedurale personal sau prin reprezentant. Reprezentarea poate fi legală, convențională sau judiciară. (2) Persoanele fizice lipsite de capacitate de exercițiu vor sta în judecată prin reprezentant legal. (3) Părțile pot să stea în judecată printr-un reprezentant ales, în condițiile legii, cu excepția cazului în care legea impune prezența lor personală în fața instanței. (4) Când legea prevede sau când circumstanțele cauzei o impun pentru a se asigura dreptul la un proces echitabil, judecătorul poate numi pentru oricare parte din proces un reprezentant în condițiile art. 58 alin. (3), arătând în încheiere limitele și durata reprezentării. (5) Când dreptul de reprezentare izvorăște din lege sau dintr-o hotărâre judecătorească, asistarea reprezentantului de către un avocat nu este obligatorie”.

Art. 88 -96 C. pr. pen. reglementează asistența juridică și reprezentarea în procesul penal.

¹³ C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *op. cit.*, p. 178.

¹⁴ În acest sens, a se vedea S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Perspectiva clujeană*, p. 385.

¹⁵ C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *op. cit.*, p. 179.

¹⁶ S. Bogdan, D.A. Șerban, *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 370.

¹⁷ C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *op. cit.*, p. 179.

neconstituind infracțiune¹⁸, ea fiind aptă să atragă răspunderea disciplinară a avocatului, consilierului juridic sau practicianului în insolvență ori răspunderea civilă a mandatarului și reprezentantului legal al persoanei fizice sau juridice.

Așa cum s-a susținut în doctrină, „cerința unei înțelegeri frauduloase dintre persoana cu interese contrare și avocatul/reprezentantul celeilalte părți presupune încheierea unui acord (formalizat sau nu) prin care ultimul este de acord să «submineze» interesul clientului său în favoarea primului. Caracterul fraudulos al înțelegerii provine din caracterul ascuns al acesteia față de persoana vătămată apoi prin conduita avocatului/reprezentantului său”¹⁹.

Pentru existența infracțiunii este necesar ca avocatul sau reprezentantul persoanei vătămate să fie abilitat, împuternicit să îl apere, respectiv să reprezinte interesele legale ale persoanei vătămate, în detrimentul căreia încheie înțelegerea frauduloasă, în cadrul unei proceduri judiciare sau notariale²⁰.

Legiuitorul penal român a impus o condiție în textul de incriminare care vizează necesitatea existenței unei contrarietăți de interese între partea asistată/reprezentată de avocat sau de reprezentantul legal, judiciar sau convențional și partea cu care se încheie înțelegerea frauduloasă manifestată „în aceeași cauză”. Utilizarea acestei sintagme, care trebuie înțeleasă în sensul comun, adică, de același cadru procesual privit *lato sensu* (inclusiv în ceea ce privește procedurile notariale), a fost criticată mai ales prin raportare la modelul de la care s-a inspirat legiuitorul român, care este, așa cum am mai arătat, art. 356 din Codul penal german, text care poartă denumirea marginală *Parteiverrat* (Trădarea părții). Textul de incriminare din Codul penal german „este mult mai larg, el sancționând sub forma unei infracțiuni de pericol abstract încălcarea obligației avocatului sau a unui reprezentant legal de a nu oferi asistență juridică *lato sensu* părților între care există un conflict de interese [art. 356 alin. (2)]. Textul nu limitează însă aplicarea sa la condiția ca această conduită neloială să aibă loc în cadrul unei proceduri judiciare sau notariale și nici nu cere ca interesele contrare ale părților să apară «formal» în aceeași cauză”²¹.

Având în vedere paleta activităților reglementate de dispozițiile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 51/1995²², ar fi fost de dorit, pentru asigurarea unei protecții penale complete, ca legiuitorul nostru să nu limiteze aplicarea textului de incriminare prin utilizarea sintagmei „în cazul unei proceduri judiciare sau notariale”, mai ales că fraudarea intereselor clientului prin încheierea unei înțelegeri cu o persoană cu interese contrare se poate realiza și în afara acestui cadru. Apropierea de textul german similar ar fi asigurat, din punctul de vedere al protecției penale a clientului/reprezentatului, acoperirea întregii activități avocațiale.

De asemenea, textul art. 284 alin. (1) C. pen. ar trebui reformulat și din perspectiva corelării cu dispozițiile art. 45 alin. (1) din Legea nr. 51/1995, republicată, text care dispune că „avocatul nu poate asista sau reprezenta părți cu interese contrare în aceeași cauză sau în cauze conexe și nu poate pleda împotriva părții care l-a consultat mai înainte în legătură cu aspectele litigioase concrete ale pricinii”.

¹⁸ G. Bodoroncea, *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției*, în G. Bodoroncea, V. Cioclei, I. Kuglay, L.V. Lefterache, T. Manea, I. Nedelcu, F.-M. Vasile, *Codul penal. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 604.

¹⁹ S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Perspectiva clujeană*, p. 386.

²⁰ T. Toader, M. Safta, *op. cit.*, p. 146.

²¹ S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Perspectiva clujeană*, p. 385.

²² Conform dispozițiilor art. 3 alin. (1) din Legea nr. 51/1995, „(1) Activitatea avocatului se realizează prin:

a) consultații și cereri cu caracter juridic; b) asistență și reprezentare juridică în fața instanțelor judecătorești, a organelor de urmărire penală, a autorităților cu atribuții jurisdicționale, a notarilor publici și a executorilor judecătorești, a organelor administrației publice și a instituțiilor, precum și a altor persoane juridice, în condițiile legii; c) redactarea de acte juridice, atestarea identității părților, a conținutului și a datei actelor prezentate spre autentificare; d) asistarea și reprezentarea persoanelor fizice sau juridice interesate în fața altor autorități publice cu posibilitatea atestării identității părților, a conținutului și a datei actelor încheiate; e) apărarea și reprezentarea cu mijloace juridice specifice a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice în raporturile acestora cu autoritățile publice, cu instituțiile și cu orice persoană română sau străină; f) activități de mediere;

g) activități fiduciare desfășurate în condițiile Codului civil; h) stabilirea temporară a sediului pentru societăți la sediul profesional al avocatului și înregistrarea acestora, în numele și pe seama clientului, a părților de interes, a părților sociale sau a acțiunilor societăților astfel înregistrate; i) activitățile prevăzute la lit. g) și h) se pot desfășura în temeiul unui nou contract de asistență juridică; j) activități de curatelă specială potrivit legii și Statutului profesiei de avocat; k) orice mijloace și căi proprii exercitării dreptului de apărare, în condițiile legii”.

Pentru o mai bună corelare a textelor, apreciem că ar trebui înlăturată condiția formală legată de existența intereselor contrare „în aceeași cauză”, putând exista situații în care o cauză complexă, chiar dacă ar putea fi supusă unei unice proceduri judiciare sau notariale, din interese legate de preîntâmpinarea unor împrejurări cu posibilă nuanță infracțională, să fie scindată în cadrul mai multor proceduri judiciare sau notariale²³. În acest sens, este de observat că textul de incriminare al art. 284 alin. (1) C. pen., limitând drastic sfera sa de aplicare, nu va fi incident în situația în care contrarietatea de interese nu apare în aceeași cauză, dar apare în cauze care sunt strâns legate între ele și care fie au fost disjuncte de organele judiciare, fie, intenționat, au fost parcurse proceduri paralele sau succesive pentru ca fapta avocatului sau reprezentantului să nu fie tipică.

Vătămarea pe care o pretinde textul de incriminare se poate realiza prin acțiune – depunerea unor probe compromițătoare pentru client, formularea unor concluzii în detrimentul intereselor clientului, declararea unor căi de atac în afara termenului stabilit – sau prin inacțiune – nedepunerea unei întâmpinări în termenul stabilit, cu consecința imposibilității invocării ulterioare a unor excepții, nedepunerea unor cereri și excepții în procedura camerei preliminare, neînregistrarea unei căi de atac.

În varianta de la alin. (2), înțelegerea frauduloasă se realizează între avocatul sau reprezentantul uneia dintre părți cu un terț interesat de soluția ce se va pronunța în cauză. Spre deosebire de varianta de la alin. (1), în cazul acestei variante nu se solicită ca interesele clientului sau persoanei reprezentate să fie efectiv vătămăte, fiind suficientă încheierea înțelegerii frauduloase cu terțul, chiar dacă urmarea nu se produce²⁴, fiind, astfel, suficientă crearea unei stări de pericol²⁵. Această diferență de tratament instituită de legiuitor a fost criticată în doctrină, apreciindu-se că „în acest caz actul de executare nu va mai fi vătămarea intereselor printr-o conduită neloială, ci realizarea, de către avocat sau reprezentantul legal, a unei înțelegeri frauduloase cu un terț interesat de soluția ce se va pronunța în cauză, în scopul vătămării intereselor clientului sau ale persoanei vătămăte. Din acest motiv, fapta va putea fi comisă în această ipoteză doar prin acțiune”²⁶.

S-a mai susținut că nepretinderea unei vătămări, reglementând infracțiunea doar la nivelul unei infracțiuni de pericol abstract și creând, pe cale de consecință, o diferență esențială între varianta de la alin. (1) și cea de la alin. (2), apare cel puțin ca nejustificată. În acest sens, autorii antecitați arată în mod întemeiat că „nu putem înțelege de ce, dacă avocatul se înțelege cu o parte cu interese contrare din proces, fapta este consumată doar dacă se produce efectiv o vătămare a părții reprezentate, pe când, dacă înțelegerea frauduloasă se realizează cu un terț, nu mai este necesară o vătămare efectivă, fapta fiind consumată chiar din momentul înțelegerii frauduloase încheiate în acest scop”²⁷.

Un alt aspect criticat de aceiași autori vizează faptul că la alin. (2) al art. 284 C. pen. nu se mai precizează *expressis verbis* că activitatea neloială trebuie să intervină în cadrul unei proceduri judiciare sau notariale, fiind uzitată sintagma „un terț interesat de soluția ce se va pronunța în cauză”. De aici s-a tras concluzia că „interpretând sistematic textul, apreciem că și în acest caz, conduita trebuie să intervină în cadrul unei proceduri judiciare sau notariale”, neprecizarea acestui aspect fiind catalogată drept „o nouă omisiune involuntară a legiuitorului”²⁸.

În opinia noastră, această omisiune nu poate fi suplinită pe calea interpretării sistematice, care ar conduce practic la adăugarea unei cerințe formale în textul de incriminare. Credem că legiuitorul penal român, în mod indiscutabil, inconsecvent, a preluat modelul din art. 356 alin. (2) din Codul penal german, nemaiimpunând condiția ca înțelegerea frauduloasă să se realizeze în câmpul unei proceduri judiciare sau notariale, ci în orice componentă a activității avocatului sau reprezentantului.

4. Condiții de tipicitate subiectivă

²³ În acest sens, a se vedea S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Perspectiva clujeană*, p. 387.

²⁴ C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *op. cit.*, p. 180; S. Bogdan, D.A. Șerban, *op. cit.*, p. 373.

²⁵ T. Toader, M. Safta, *op. cit.*, p. 147.

²⁶ S. Bogdan, D.A. Șerban, *op. cit.*, p. 374.

²⁷ S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Perspectiva clujeană*, p. 385.

²⁸ *Idem*, p. 388.

Având în vedere distincțiile mai sus făcute, există o deosebire și la nivel intelectual între cele două variante ale infracțiunii. Astfel, în cazul primei variante, vinovăția cerută este cea a intenției, care poate fi una directă sau una indirectă, câtă vreme, în cazul celei de a doua, intenția poate fi numai una directă calificată prin scop – vătămarea intereselor clientului sau ale persoanei reprezentate²⁹.

Mobilul nu are importanță pentru existența infracțiunii, el putând fi luat în considerare de către instanța de judecată la momentul realizării individualizării judiciare a pedepsei.

5. Concluzii

Infracțiunea de asistență și reprezentare neloială a acoperit o zonă nereglementată la nivel de protecție penală, necesară, în contextul în care, în mod special, avocatul, care are o profesie reglementată și care este un „partener indispensabil al justiției”, beneficia de o protecție penală pe calea infracțiunii de ultraj judiciar, însă nu răspundea penal pentru malversațiuni realizate în exercitarea profesiei, neputând fi nici măcar asimilat funcționarului public.

Cu toate că legiuitorul nostru penal a plecat de la modelul german, s-a îndepărtat de acesta, mai ales în ceea ce privește fapta reglementată în alin. (1) al art. 284 C. pen. Apreciem că textul de incriminare ar trebui revizuit atât în ceea ce privește eliminarea condiției formale legate de existența intereselor contrare „în aceeași cauză, în cadrul unei proceduri judiciare sau notariale”, la care ar trebui să se renunțe, cât și în ceea ce privește punerea în consonanță a celor două variante ale infracțiunii, atât la nivelul cerințelor de tipicitate obiectivă, cât și a celor de tipicitate subiectivă. Credem că textul ar putea fi reformulat de o asemenea manieră încât reglementarea să aibă un singur alineat în care să fie cuprinse ambele variante reglementate în prezent de art. 284 C. pen.

²⁹ S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 374; C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *op. cit.*, p. 180.